

ABSTRACTS

JANKA BURSOVÁ: SOCIAL ASSISTANCE FOR THE ELDERLY

Ageing has an influence on everyone's life and each person has the possibility to exercise some influence on their own process of growing old. The quality of life constitutes an essential factor in this matter; it becomes an element that cannot be disregarded especially in those periods when one needs to cope with problematic life circumstances. The elderly normally experience this process living either close to their families or at an elderly people's home and thus generally it is these forms of life environment that mean the last living space of these people. After the successful process of accommodation to the institute and its way of life, self-actualization becomes one of the most important elements concerning the state of a healthy mind. Therefore, it needs to become an integral part of the institutional programs of development, by which it becomes possible to contribute to the elderly people's attendance and assistance of quality.

Keywords: Family. Social worker. Process of accommodation. Programs of development.

BUSKU ANITA ANDREA – FAZEKAS CSABA: A CONFIDENTIAL LETTER OF SÁNDOR LÉVAY, PROVOST OF EGER TO JÓZSEF LONOVICS IN 1850

The paper contains an interesting private letter from the end of the so-called 'Haynau period' in Hungary. József Lonovics (1793-1967) was an important ecclesiastical person in the 19th century Hungary. From 1834 to 1848 Lonovics was the bishop of Csanád Episcopal see. He played an important role not only in the Catholic Church, but in the public life, too. After the 1848 Revolution he wanted to find the new place of the Catholic Church between the new circumstances. After the beginning of the Hungarian Freedom Fight against the Habsburg Court Lonovics worked on the peace between the Hungarian Liberal government and the King. In the second period of the Freedom Fight in 1849 Lonovics declared his loyalty to Habsburgs, but he became out of the favour in Vienna. After the capitulation of Hungarians Lonovics was arrested and imprisoned, he resigned his all ecclesiastical and other public positions and was relegated to the Benedictine Monastery of Melk, Austria.

Sándor Lévy was a Provost of episcopacy of Eger, fellow priest and confidential friend of Lonovics. Lévy met a prelate from Melk in Vienna and send a letter by him to Lonovics. Lévy should not worry about this letter, the secret police had no chance to get it. So Lévy wrote a lot of information about the condition of the Hungarian Church and the political life. He registered a general disappointment among the Hungarian Conservatives and Clergy because the new Habsburg power made a total autocracy and had no respect for the Hungarian Catholics. The letter contains not only news but

personal information and funny details, too. These means very new supplements to the history of the Catholic Church in Hungary after the revolutionary period of 1848.

CSIZMÁR OSZKÁR: STORIA DELLA RICERCA E DEGLI STUDI SULLE OPERE DI SAN VINCENZO DA LERINO

In questo articolo non pretendendo un esaustivo esame, presentiamo tuttavia tutta la questione del semipelagianesimo e la posizione di San Vincenzo di Lerino, le critiche e le ricerche al riguardo dall'antichità fino ad oggi, inoltre le vicende del corpus vincenziano e le precedenti attribuzioni erranti delle sue opere fino alla soluzione definitiva. Passiamo in rassegna anche la serie delle pubblicazioni delle di lui opere, tra le quali la più famosa è, senz'altro, il *Commonitorium*. La continua pubblicazione di quest'opera e le ricerche fatte da numerosi studiosi dimostrano non solo che la sua opera attirava continuamente l'attenzione dei ecclesiastici, ma anche che ebbe non poco influsso sulla formulazione dei dogmi della Chiesa. Per gli studiosi di oggi è di grande utilità vedere insieme tutte le opere vincenziane e raccogliere i risultati fino ad oggi raggiunti sulla questione del semipelagianesimo, di cui ormai si sa che fu una mera invenzione medievale, un'idea di tipo fantasma creduta da tutti, senza prova alcuna. Anche in questo caso si evidenzia che la natura umana è più proclive al male che al bene, si crede più facilmente alla menzogna che alla verità. Ci volevano quindici secoli per far luce su una questione oscurata da sospetti secolari ed oppressa dalla malevola intenzione di alcuni e dalle idee faziose. Per oscurare le cose ci vuole poco, ma per chiarire ci vogliono secoli di studio e di lavoro intellettuale. La nostra fortuna è di usufruire il lavoro dei precedenti studiosi i quali portarono al termine l'arduo compito di ritrovare la verità intorno ai semipelagiani e all'opera di San Vincenzo di Lerino.

HÁMORI ANTAL: THE RELATIONSHIP BETWEEN MORALITY AND LAW (FROM THE VIEWPOINT OF CANONICAL LAW)

This article is about the relationship between morality and law, the definition of these two notions, their connections and differences, and about the effect of the moral crisis on law. The author presents the meaning of the word morality, the limitations of positive law, the requirements of natural law, and with regard to this it quotes Péter Erdő's words about the notion of law. Furthermore, we can read in the study about the objective of law, the task of state regulation, the dangers of the moral crisis threatening life and family, harmful consequences and of the correct solution.

HORVÁTH GÁBOR: LA PORTA DELLA VITA A SZEGED COMMENTI ALLA SIMBOLOGIA DELLA PORTA DELLA TORRE DÖMÖTÖR

In questo articolo ci siamo occupati della simbologia della Porta della Vita costruita nel 1931 che si trova alla piazza del Duomo di Szeged. L'idea della Porta è originata

dall'architetto Béla Rerrich (1881-1932) di Budapest. Questa porta non è una semplice porta, ma un monumento. Nella lunetta di questa porta si vede la raffigurazione dell'*Agnus Dei*, dentro la porta invece è nascosta misteriosamente l'opera dello scrittore Ferenc Herczeg (1863-1954), il cosiddetto "La porta di vita". La ricerca scientifica non conosceva questo mistero. Il monumento significa la resurrezione e il rinnovamento del paese negli anni 30, ed il messaggio della porta è che l'Ungheria rimane eterna ed indistruttibile come Roma nonostante il trattato di Trianon (04. 06. 1920.).

INOCENT-MARIA V. SZANISZLÓ OP

Vom 20. – 21. Oktober 2009 fand im Vatikaner Palazzo della Cancelleria in Rom ein interessantes ausgespartes Seminar „Ethik und die Spiritualität der Gesundheit - Die traditionelle und komplementäre Medizin - Forschung und neue Orientierung“ statt. Da es in unserer slowakischen fachlichen und gläubigen Öffentlichkeit langfristig eine verbreitete Skepsis überwiegt gegenüber vielen alternativen Heilungsformen, besonders was die Homöopathie betrifft. Deswegen wagen wir, einen kurzen Bericht über diese außergewöhnliche Konferenz zu schreiben.

INOCENT-MARIA V. SZANISZLÓ OP: DEMOKRÁCIA, DEMOKRATIZÁLÁS ÉS AZ EGYHÁZ

A szlovák társadalom már mintegy 21 esztendeje a diktatúrából a demokráciába való átmenet állapotában van. Ez a tanulmány az egyház, mint az egyik legrégebbi világtársadalom, II. Vatikáni Zsinat utáni demokratizálásának kérdéseit követi nyomon. Manapság, amikor a demokrácia pozitívumain túlnő a kiábrándultság, fontossá válik elgondolkodni az egyház értékeinek jelentéséről. Ha nem akarunk olyan helyzetbe kerülni, mint a nyugat-európai egyház volt az 1980-as években, amikor tagságának több mint fele elhagyta az egyházat, a maradék pedig, főképp az elégtelen párbeszéd miatt, belenyugodott a változatlanúságba, akkor tanácsos lenne elmélkedni az eszmecsere, a párbeszéd, a hatalom és a tekintély értelmezéséről a világ egyik legrégebben fennálló közösségében.

KUMINETZ GÉZA: DAS STUNDENGEBET ALS KLERISCHE PFLICHT

A zsolozsma egyszerre Isten és az Egyház műve (opus Dei et Ecclesiae, hiszen ahol ketten vagy többen összejönnek az Úr nevében, Ő jelen lesz ott; Istennek a helye (locus Dei), mivel a hely és idő, amikor Isten szól népéhez, elbeszélve az üdőség nagy eseményeit és végül opus Ecclesiae is, mivel Isten népe jön össze imádkozni a zsolozsmát, hallgatva Isten szavát, mely építi az egyház tagjainak és magának az egyháznak az életét.

A zsolozsma a Biblia és az egész keresztény hagyomány imádságának és világának igazi mikrokozmosza.

A zsolozsma végeredményben az egyház hivatalos imája, logiké latreia, melyet a

klerikusok fölszenteltségüknél fogva kötelesek végezni. Az Ige és az Áldozat szolgálata mellett az imádság szolgálata a klerikusok fő feladata. E hármás egy tevékenység az alapja a gyümölcsöző tanító, megszentelő és kormányzó tevékenységnek. Ezért állapotbeli kötelességük, melyre sajátos ígéretet is tesznek a felszentelésük liturgiájában.

A zsolozsma, ha azt a kellő lelkülettel végzik a klerikusok, az előírt szabályok szellemét és betűjét megtartva, a hit titkainak cselekvő szemlélőjévé avatja őket, így látást kapnak pásztori tevékenységükhöz, döntéseikhez és elvezeti őket az életszentség magaslataira. Mint a klerikusok személyes kötelezettsége, jelentős mértékben járul hozzá a papi élet hűségéhez, hitelességéhez.

Az egyházi törvényhozó az új életviszonyoknak megfelelően egyszerűsített a zsolozsmázás rendjén, akár az egyes imaórák számát, mint pedig struktúráját illetően. Rugalmasabbá tette a végzésének módját is, emlékeztetve az imának nemcsak betűjére, de szellemére is.

A zsolozsma imádkozását a híveknek is ajánlja a törvényhozó, s a pásztoroknak egy nagy pasztorális feladata megismertetni és megszerettetni a hívekkel a zsolozsma végzését - és egyáltalán az imádságot - egy olyan világban, melyben alig marad idő az imádságra. A fentiek alapján nyilvánvalóan megéri, mivel a liturgia minél jobban rácsodálkoztat Isten csodáira, titkaira, annál jobban és ajándékosan formálja egyéniségünket, s teszi egyre hasonlóbbá Krisztuséhoz.

KUMINETZ GÉZA: DIE HOMILIE ALS EINE HERAUSRAGENDE FORM DER KIRCHLICHEN REDE

A liturgia és benne az igehirdetés az Egyház életjelenségeinek egyik legfontosabbja, melynek szabályozása és végzése maga kormányzati tett is, hiszen törvényhozás és a hozott törvények végrehajtása is. Benne megcsodálhatjuk tehát a tanítás, a megszentelés és a kormányzás egységét. Az Ige és a szent misztériumok látást, inspirációt adnak a mindennapokhoz, a diakóniai szolgálat ellátásához. S a diakónia terepén tapasztaltak pedig küldenek az Ige és a liturgia közelébe, hívnak az ünnepre.

Az Egyház mint a kultúra minden egyéb adottságát, úgy a retorikát is beállította a századok során küldetése szolgálatának hathatós eszközei közé, saját felfogásának megfelelően alakítva azt. Ennek az elmélete már a középkorban elkészült.

A liturgiának konstitutív eleme az Ige szolgálata, vagyis az igeliturgiái rész, míg az ebből kiinduló liturgikus homília, mint az Ige aktualizálása, a liturgiának csak integráns része. A homília sajátosan felszentelt személyek által mondott beszéd, ami egyesíti az egyházi beszédek minden műfajának tulajdonságait. Egyszerre tanít, nevel, inspirál, buzdít, vigasztal, dicsőít, ünnepelni tanít. A liturgia és benne a homília éberben tartja akár az egyéni, akár a kollektív lelkiismeretet.

Amint a liturgiánk, úgy annak integráns része, a homília is dialogikus jellegű, s benne egyensúlyban vannak az ember összes vallási megnyilvánulásai; Isten minden valós

igényünket megszenteli. Ezért él benne a hagyomány, ezért olvasztja magába az újat, azt az újat, amiben önnön természetét megsejti.

Ma talán az egészséges apologetikus jelleg hiányzik, vagy gyengén van jelen az egyházi beszédben, holott erre különösen nagy szüksége lenne az egyház tagjainak, mivel a korszellem alapvetően ellentétes szellemű és ellenséges érzelmű a kereszténységgel, különösen is a katolicitással szemben.

Krisztus hármasküldetésében való részesedés lefoglalja egész valónkat. A liturgiát főleg a szívhez, az igehirdetést az értelemhez, míg a kormányzást, az akarathoz köthetjük, bár tudnunk kell, hogy ezek egy és ugyanazon valóság három egymásra teljességgel vissza nem vezethető dimenziói, melyek egymással szerves, dialektikus kapcsolatban vannak.

A homíliának, helyesebben a homilétának birtokba kell vennie a klasszikus retorika örökségét és a mai kommunikáció-tudomány eredményeit is. Ezt a vonást mintha nem kezelné kellő súllyal a mai szakirodalom, sőt, meghaladottnak véli, amivel mi - fentebb eléggé bizonyított módon - nem tudunk egyetérteni. Ennek az örökségnek a fel nem használása sokban gyengíti igehirdetésünk hatékonyságát.

Az igehirdető nem legyőzni, hanem meggyőzni akarja hallgatóit a katolikus hitről, ami azt jelenti, hogy tiszteltben tartja hallgatói lelkiismeretét, érzületét, tehát tapintattal jár el.

A ma és a holnap klerikusainak felkészítésében ezért egyik legfontosabb szempont a leiturgosz és homiléta szerepre való felkészítés.

DOMINIK MACÁK: ÖKUMENIKUS PÁRBESZÉD A KASSAI FŐEGYHÁZMEGYE TERÜLETÉN

Ez a tanulmány a kassai főegyházmegyéhez tartozó egyházközségekben folyó ökumenikus párbeszédet és tevékenységeket mutatja be a különböző keresztény egyházakkal történő együttműködés viszonylatában. Hasonló a helyzete ennek a területnek Kelet-Lengyelországhoz vagy Ukrajnához, ahol szintén a keleti és nyugati keresztény hagyományok találkoznak. Ez nemcsak a kölcsönös tolerancia tekintetében jelent kihívást, hanem együttműködésre is hív Krisztus evangéliumának terjesztésére és Krisztus kívánságának beteljesítésére; a kereszténység egységére (vö. Jn 17, 21). Szükségszerű a párbeszédre való nyitottság valós állapotának ismerete az egyházközségekben. Ennek érdekében felmérést folytattak a kassai főegyházmegye egyházközségeinek ökumenikus tevékenységeiről. A felmérés a keresztény egyházak közötti párbeszéd három területére; a spirituális, a teológiai és a gyakorlati ökumenizmusra koncentrált.

Kulcsszavak: kassai egyházmegye, Szlovákia, ökumenikus párbeszéd, ökumenikus tevékenységek

NEGYELA ZOLTÁN: A TEMPLOMOK MINT SZENT HELYEK MEGSZÜNTETÉSE ÉS AZOK HELYREÁLLÍTÁSA RÉGEN ÉS MA

As stated by the Code of Canon Law of 1917 those buildings and places belong to sacred places which are indirectly and exclusively ordained, blessed or consecrated to the celebration of the sacred liturgy. These places fall into three categories: churches, chapels and cemeteries.

Sacred places are treated by Canons 1205-1243 in the Code of Canon Law of 1983. In comparison with the former Code (of 1917) there are considerably less Canons, and they have also been somewhat simplified.

According to the Code in legal force today places are considered sacred if they have been designated to the celebration of divine worship or the burial of the faithful by an official act, that is, by consecration or blessing, in keeping with the proper liturgical books.

Ecclesiastical and liturgical tradition normally links consecration to anointing with holy oils (Chrism) and blessing to aspersion with holy water. The present Code makes a clear distinction between persons and things. Even the proper terminology expresses this distinction, since things are said to be “dedicated”, while persons are “consecrated”. The word “dedication” implies that the sacred minister commits something through God unto the service of the Church. It may also be approached from a different angle, namely, that by the service of the Church founded by Christ a place is committed to God in a permanent way. The word “consecration” implies that a chosen person is committed through God’s graces to the service of the Church and her faithful. The person anointed with Holy Chrism becomes a sign set apart for the entire Church who receives a constant call to a life of holiness. Thus both dedication and consecration are indispensable rights and necessary liturgical acts in the life of the Church.

The so-called *benedictio constitutiva*, when the blessing is accomplished by the aspersion of holy water and the associated words, imparts to the person or a thing a lasting character of holiness.

The so-called *benedictio invocativa*, essentially a Sacramental, is when the blessing does not impart an enduring quality, but within the framework of a short ceremony we pray, someone or something is aspersed with holy water, and we invoke God’s divine protection over that said person or object. It is very important to understand that when it comes to the constitution of a sacred place, its commitment to a lasting holy purpose, which is established by the *benedictio constitutiva*, is not sufficient. What is needed is an express blessing or consecration which is accompanied by the proper legal and liturgical form. “Without its special blessing or consecration a place does not receive a sacred character, not even if ecclesiastical ceremonies are regularly performed there.”

In the past few decades a number of questions have arisen in relation to sacred places, for instance: Should the definite distinction between holy and profane still be maintained? May sacred places be used for any other purpose than divine worship? Is

there still an art we can label as “sacred”? Based on canonical rules, the legislator has given proper answers to these questions.

LÁSZLÓ TRINGER: DIE PSYCHOLOGISCHE NATUR DER ENTSCHEIDUNG, DER WAHL

Der Autor stellt die psychologische, biologische und soziologische Determiniertheit unserer Aktionen der subjektiven Freiheit unserer Entscheidungen gegenüber. Er analysiert die die Willensfreiheit begrenzenden Faktoren, und stellt fest, dass die Freiheit entwickelt sich in der Zukunftsbezüglichkeit des Menschen, und hat einen transzendentalen Charakter. Die Willensfreiheit entfaltet sich auf einer Ebene der Intentionalität der menschlichen Seele (Bezüglichkeit). Auf einem noch höheren Niveau hat die Freiheit einen ontologischen Charakter, wenn der Akteur eine Potentialität in die Existenz umsetzt. Die Bedeutung des Engagements wird als Moment der Realisierung der Freiheit interpretiert. Der Autor weist auf die Einengung der Freiheit in den Seelischen Krankheiten hin.